

Bevezető gondolatok a bírósági végrehajtás aktuális kihívásairól

NAGY ADRIENN*

1. Bevezető gondolatok

A bírósági és közigazgatási végrehajtás a jogállamiság érvényesülésének alapvető garanciája: biztosítja, hogy a jogerős döntések ténylegesen megvalósuljanak. Ugyanakkor az utóbbi években a magyar végrehajtási rendszer számos, strukturális és gyakorlati nehézséggel szembesül, melyek a hatékonyság, az arányosság és a jogbiztonság elveit egyaránt próbára teszik.

Jelen bevezető tanulmány a végrehajtási jog kihívásainak három dimenzióját emeli ki, és vet fel alapvető kérdéseket, gondolatokat. Egyfelől a végrehajtási jog elévülésének kérdéskörével összhangban a hitelezői érdek elsőbbségének elve és a korlátozott adósvédelem elve közötti egyensúly megteremtésével kapcsolatos magyar jogalkotói trendeket elemzi, figyelembe véve a kötet II. részében található külföldi megoldásokat. Másodszorban a határon átnyúló végrehajtás kihívásait villantja fel az Európai Unióban, és végezetül a jövő legnagyobb szabályozási kihívását veti fel a digitális vagyontárgyakra vezetett végrehajtás problémájának felvázolásával.

* Intézetigazgató, egyetemi docens, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Európai és Nemzetközi Jogi Intézet, Polgári Eljárásjogi Tanszék; Főosztályvezető, Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet, Magánjogi Kutatási Főosztály. DOI: 10.47079/2025.wzsna.vegrehajtas.1_1

2. A hitelezői érdek elsőbbségének elve és a korlátozott adósvédelem elve közötti egyensúly megteremtése

A végrehajtási jog alapvető feladata és célkitűzése a hitelezői követelések hatékony érvényesítése. Ugyanakkor az adós emberi méltóságának, létfenntartásának és jogbiztonságának védelme olyan alkotmányos szempont, amely korlátot szab a végrehajtás intenzitásának. A magyar Vht. e kettős célt próbálja egyensúlyban tartani: biztosítani a követelések kielégítését, miközben megakadályozza az aránytalan adósi jogsérelmeket.¹

A hitelezői érdekek elsőbbségének elve és a korlátozott adósvédelem elve általában kéz a kézben jár. Ezen elvek összehangolása fontos kérdése a végrehajtási eljárásnak, tekintettel arra, hogy a túlzott hitelezői érdekek védelme adott esetben konfrontálódhat olyan alkotmányos tételekkel, mint a törvény előtti egyenlőség elve.² Ebben a kontextusban az adósvédelem célja, hogy a hitelezői követelések minél teljesebb kielégítése mellett megakadályozza az adós teljes személyi és vagyoni ellehetetlenülését.

A Vht. szabályozási rendszerében a hitelezői érdekek elsőbbségének elve és a korlátozott adósvédelem elve között a mérleg nyelve hol egyik, hol másik irányba mozdul el, reagálva a magyar gazdasági és társadalmi folyamatokra és kihívásokra. A 2008-as devizahitel válság óta a szabályozás alapvető jellemzője, hogy a korlátozott adósvédelem hangsúlyosabban kerül előtérbe és védelembe, gondoljunk csak a 2021. évi koronavírus járvány³, majd a háborús veszélyhelyzet miatti infláció okozta gazdasági és társadalmi nehézségekre. Legutóbb például a Magyarország 2025. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2024. évi LXXIV. törvény 2025. július 1-jétől az adósok védelme fokozása céljából módosította a munkabérre vezetett végrehajtás közös szabályait, kijelentve, hogy a végrehajtás alól mentes az adós

1 Erről a témáról lásd részletesen SÖRÉNÉ BATKA Eszter: *Bírósági végrehajtás és arányos szolidaritás: jogi és társadalometikai kérdések*; PhD értekezés, PPKE-BTK, Bp. 2023.

2 PLAUSIN Éva: *A végrehajtás arányossága és fokozatossága*; Jogi Fórum, 2017. 7. o.
[https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/plausin_eva__a_vegrehajtás_aranyossaga_es_fokozatossaga\[jogi_forum\].pdf](https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/plausin_eva__a_vegrehajtás_aranyossaga_es_fokozatossaga[jogi_forum].pdf) [letöltve: 2025. 10. 10.]

3 Ezzel a problémával foglalkozik HIDEG Milán István: *A cég mint végrehajtást kérő - megoldóképletek a bírósági végrehajtási eljárásban, különös tekintettel a koronavírus-járványra*; Gazdaság és Jog 2021/4., 18-21. o.

havonta kifizetett nettó munkabérének az a része, amely nem haladja meg a minimálbér nettó összegének 60 %-át. Ez a 2025. évben azt jelenti, hogy az adós havi nettó munkabéréből 116.029,- Ft mentes a végrehajtás alól, a korábban hatályos 60.000,- Ft-al szemben.⁴ A Vht-t módosító törvényhez fűzött miniszteri indokolás szerint: „A módosítás célja a végrehajtás alól mentesített összegek (mind a munkabérből vagy járandóságból való levonás, mind a pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt pénzösszeg esetén) értékhatárának valorizációja, annak érdekében, hogy a végrehajtás alól mentesített összeg a minimális megélhetési költségeket fedezze.”⁵

Az adósvédelem fokozása körében vethető fel az a kérdés, hogy indokolt-e fenntartani a Vht. 57. §-ában szabályozott, a végrehajtási jog elévülését tárgyaló szabályozási rendszert. A Vht. 57. §-a a törvény hatályba lépése óta nem változott, a Vht. nem tartalmaz saját elévülési szabályokat ebben a §-ban, már csak eljárásjogi jellegénél fogva sem, az anyagi jogi szabályokra utal vissza.⁶

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) rögzíti, hogy amennyiben az elévülést megszakító eljárás során végrehajtható határozatot hoztak, az elévülést a kötelelem megegyezéssel való módosítása és a végrehajtási cselekmények szakítják meg.⁷ A Vht. 57. §-a szerint (i) a végrehajtási jog a végrehajtandó követeléssel együtt évül el, (ii) a végrehajtási jog elévülését általában kérelemre kell figyelembe venni, hivatalból akkor vehető figyelembe, ha az alapjául szolgáló követelés elévülését is hivatalból kell figyelembe venni, (iii) amennyiben a végrehajtási jog elévülését figyelembe kell venni, úgy a végrehajtási jog elévülési határidejének letelte után előterjesztett kérelemre nem lehet végrehajtást elrendelni, és a már elrendelt végrehajtást nem lehet folytatni, míg végül (iv) a végrehajtási jog elévülését bármely végrehajtási cselekmény megszakítja. Ebben a szabályozási struktúrában előfordulhat, hogy az adós élete végéig adós marad nagyobb összegű tartozások esetén, hiszen a végrehajtási jog elévülésének

4 Vht. 62. §

5 Miniszteri indokolás a Magyarország 2025. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2024. évi LXXIV. törvényhez, a 15-18. §-okhoz írt részletes indokolás

6 MARTONOVICS Bernadett: A Vht. 57. §-ához írt magyarázat; in: LUKÁCS Tamás – MARTONOVICS Bernadett – SCHADL György (szerk.): *Nagykommentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez*. Wolters Kluwer. Bp. 2022.

7 Ptk. 6:25. § (3) bek.

nincs egy olyan objektív, jogvesztő határideje, mely a végrehajtáshoz való jogot kioltaná.

Ez a szabályozási struktúra változatlan a Vht. hatályba lépése óta, sőt a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) hatályba lépéséhez köthető életkora. A régi Ptk. hatálybalépése előtt a bírósági végrehajtásról szóló 1955. évi 21. törvényerejű rendelet hatályba lépésekor, ugyancsak az akkor hatályos polgári jogi szabályokhoz igazodva, létezett egy időszak, amikor a követeléseknek volt egy általános, főszabály szerint 32 évben meghatározott elévülési ideje, az 1928-as Magyarország Magánjogi Törvénykönyve törvényjavaslatban.⁸ Ehhez igazodóan az 1955. évi 21. törvényerejű rendelet

49. §-a rögzítette, hogy a végrehajtási jog – az azonnali beszédési megbízással érvényesítendő követelések végrehajtásának kivételével [173. § (2) bek.] – a polgári jogban meghatározott általános elévülési határidő alatt évül el. Az elévülési határidőt a végrehajtandó követelés teljesítésére a végrehajtás alapjául szolgáló határozatban, illetőleg okiratban megszabott határidő leteltétől kellett számítani és az elévülési határidőt sem a végrehajtási cselekmények, sem más körülmények nem szakították félbe. A bíróság (közjegyző) a végrehajtási jog elévülését hivatalból, a végrehajtó észrevétele alapján vagy a felek kérelmére vette figyelembe.

Ez a szabály 1960-ban változott meg a régi Ptk. hatályba lépéséhez kapcsolódóan az 1960. évi 12. törvényerejű rendelettel. A törvényerejű rendelethez fűzött miniszteri indokolás szerint: „A 14. § szabálya a (rég) Ptk. 327. §-ának (4) bekezdéséből következik. Ez utóbbi szerint ugyanis az elévülést megszakító eljárás jogerős befejezése után az elévülést csak a végrehajtási cselekmények szakítják meg. A szabály részben eltér a Vht. 49. §-a (2) bekezdésének második mondatától, amely szerint az elévülési határidőt sem a végrehajtási cselekmények, sem más körülmények nem szakítják félbe. A jelenlegi jogi helyzetben ez a megoldás indokolt, mivel a végrehajtási jog elévülésére a polgári jogban meghatározott általános (32 éves) elévülési határidő az irányadó [49. § (1) bek.]. Ilyen körülmények között valóban célszerűtlen lett volna lehetővé tenni, hogy az amúgy is rendkívül hosszú elévülési határidő a megszakadási körülmények elismerésével meghosszabbodjék. A

8 PUSZTAHELYI Réka: *A magánjogi elévülés*; Novotni Kiadó, Miskolc 2015. 133. o.

Ptk. szerinti lényegesen rövidebb elévülési idő (5 év) azonban szükségessé tette a végrehajtási cselekmények elévülést megszakító hatályának elismerését.”

A végrehajtási jog elévülésének történeti hagyományai mellett érdemes megvizsgálni, hogy az Európai Unió tagállamai és nemzeti jogalkotói miként gondolkodnak erről a problémáról. Ebből a szempontból elsődlegesen Bulgáriát érdemes kiemelni. A bolgár jog nem ismert az általános 5 éves elévülésen túlmenően külön objektív, jogvesztő határidőt a polgári követelések érvényesítésére. Ez azt jelentette, hogy ha a jogosult (végrehajtást kérő) ügyelt az elévülés megszakítására, a követelés érvényesítése akár korlátlan ideig napirenden maradhatott. Ebből adódóan kialakult a „örök adós” problémája. A probléma kezelésére 2021-ben jogszabályi reformot hajtottak végre, és a ZZD⁹ június 2-tól hatályos 112. cikke bevezette a 10 éves abszolút elévülési határidőt a természetes személyekkel szembeni pénzkövetelésekre. A 112. cikk (1) bekezdése szerint a 10 éves elévülési idő lejártával, a természetes személyekkel szembeni pénzkövetelések - függetlenül azok megszakításától - megszűnnek, kivéve, ha azok halasztásra vagy átütemezésre kerültek. A végrehajtási jog elévülésének objektív határidejére találunk példát Ausztriában, ahol az ABGB 1497., 1499. és 1501 §-aiból következően 10 éves objektív elévülési határidő határozható meg, vagy Belgiumban ez ugyancsak 10 évet jelent. Természetesen Európában találunk példát az ellenkezőjére is, ahol nincs objektív határidőhöz kötve egy követelés végrehajtása, mint például a Cseh Köztársaságban vagy Németországban vagy Romániában (ehhez lásd részletesen a jelen kötet II. részében írt tanulmányokat).

Összegzésképpen elmondhatjuk, hogy a gyakorlatban a hitelezői és adósi érdekek közötti egyensúly fenntartása folyamatos jogalkotási és jogalkalmazási kihívás. A magyar végrehajtási jog jelenleg hatályos szabályozása alapvetően sikeresen egyensúlyoz a hitelezői érdekek és az adósvédelem között. A Vht. a végrehajtási jog elévülésének szabályát hosszú ideje, immár történelmi hagyományként a polgári anyagi jogi elévülési szabályokhoz köti, ahhoz igazítja. Ez a megoldás alapvetően helyeselhető, a szó szoros

9 Bulgáriában a végrehajtási jog elévülésére vonatkozó szabályokat a bolgár Kötelmi jogi törvény [Закон за задълженията и договорите, ZZD, <https://lex.bg/laws/ldoc/2121934337> (letöltve: 2025.03.30.)) és a Polgári eljárásjogi törvénykönyv [Граждански процесуален кодекс, GPK, <https://lex.bg/laws/ldoc/2135558368> (letöltve: 2025.03.30.)) tartalmazza.

értelmében a követelés elévülésétől nem választható el dogmatikailag a végrehajtási jog elévülése, ez a jelen kötet II. részében olvasható európai jogi szabályozásokból is levezethető. Úgy vélem, hogy a követelések elévülése ugyanakkor szabályozható oly módon, hogy az általános öt éves elévülési határidő mellett létezik egy olyan objektív, jogvesztő határidő is, mely a követelések bírósági, végrehajtási eljárásban történő érvényesíthetőségének abszolút akadályát képezi. Egy ilyen megoldás alapvetően a Vht. adósvédelmi szabályait gazdagítaná, ugyanakkor ösztönzőleg hatna a hitelezőkre is, hogy követeléseiket a lehető leghamarabb érvényesítsék. Ha hosszabb időn belül a követelés nem nyer kielégítést, annak általában az adós teljesítőképességének a hiánya az oka. Ilyen esetben a második esély biztosítása az adós számára nem bontaná meg az érdekek kényes egyensúlyát a Vht. szabályozási rendszerében.

3. A határon átnyúló végrehajtás aktuális kihívásai az Európai Unióban

Az Európai Unió polgári igazságügyi együttműködésének egyik alapvető célja, hogy a tagállamokban hozott bírósági határozatok gyorsan, hatékonyan és kiszámíthatóan érvényesüljenek más tagállamokban is. A határon átnyúló végrehajtás kérdésköre ezért az integráció egyik kulcsterülete, amely a gazdasági, családjogi és kereskedelmi kapcsolatok mindennapi működését befolyásolja.¹⁰

A polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés területén az utóbbi öt évben a digitalizáció, az eljárási garanciák újraértelmezése és a joghatósági szabályok pontosítása komoly változásokat hozott.¹¹ Az elektronikus kézbesítés, a távmeghallgatások és az e-kommunikáció elterjedése új lehetőségeket nyitott meg a határon átnyúló jogviták hatékony rendezését

10 WOPERA Zsuzsa: Az Európai Unió polgári eljárásjogának fogalma, fejlődéstörténete és eredményei; in: WOPERA Zsuzsa (szerk.): *Az Európai Unió polgári eljárásjoga*; CompLex Kiadó, Bp. 2007. 22. o.

11 Erről a témáról lásd részletesebben Gombos Katalin: Bel- és igazságügyi együttműködés; in: NAVRACSICS Tibor – TÁRNOK Balázs (szerk.): *A 2024-es magyar EU-elnökség*; Ludovika Egyetemi Kiadó, Bp. 2024. 363-386. o.

illetően, ugyanakkor a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését is próbára teszi. Különösen problémásak az alperes távollétében hozott ítéletek, ahol a kézbesítés igazolhatósága kulcskérdéssé vált.¹²

A polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködésen belül a határon átnyúló végrehajtást illetően kihívást jelent az elismerés és végrehajtást megtagadó okok restriktív, megszorító értelmezése, amelyet az Európai Unió Bírósága (EUB) az utóbbi években több döntésében is megerősített.¹³ A közrendi klauzula és az ellentétes határozatokra vonatkozó szabályok szűk értelmezése ugyan erősíti a kölcsönös bizalom elvét, de korlátozza a tagállamok mozgásterét és autonómiáját.

Ki kell emelnünk azt is, hogy az Európai Unióban nemrégén zárult¹⁴ a Small Claims Analysis Net II (SCAN II) projekt, melynek célja a kisösszegű követelésekre vonatkozó európai eljárás (European Small Claims Procedure, ESCP) végrehajtásának javítása és digitalizálása volt az Európai Unió tagállamaiban. Az Európai Unió 861/2007/EK rendelete létrehozta az európai kisösszegű követelések eljárását (ESCP), amelynek célja, hogy egyszerűsítse és olcsóbbá tegye a határokon átnyúló kisebb értékű jogviták rendezését. A gyakorlatban azonban az eljárás végrehajtása számos tagállamban akadályokba ütközik, különösen az eltérő nemzeti szabályok és eljárások miatt. A fogyasztók, jogi képviselők és végrehajtók számára gyakran nem egyértelmű, hogy egy adott tagállamban milyen lépéseket kell követni egy ESCP-ítélet végrehajtása során. A SCAN II projekt három fő célkitűzést tűzött ki:

1. Az EU 26 tagállamának végrehajtási szabályainak feltérképezése és összehasonlító elemzése egy úgynevezett „roadmap” segítségével.
2. Egy digitális, felhasználóbarát informatikai platform fejlesztése, amely útmutatást nyújt az ESCP végrehajtási szabályairól és gyakorlatáról.

12 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/1784 rendelete (2020. november 25.) a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről (iratkézbesítés) (átdolgozás); HL L 405., 2020. 12. 2. 40-78. o.; lásd a 7. cikkben írt rendelkezéseket; Osztovits András: *Az irat átvételének megtagadásához való jog határon átnyúló kézbesítés esetén*; Nemzetközi Magánjogi Évkönyv 2023, ORAC Kiadó, Bp. 2023. 160-170. o.

13 Lásd például a Bíróság 2024. március 21-ei ítéletét a C-90/22. sz. ügyben a közrend fogalmának értelmezését illetően.

14 A Small Claims Analysis Net II (SCAN II) projekt az Európai Unió Justice Programme (JUST-2021-JCOO) keretében valósult meg 2022. március 1. és 2024. február 29. között.

3. Innovatív blokklánc-technológia alkalmazása a végrehajtási folyamatok átláthatóságának és hatékonyságának növelése érdekében.

A SCAN II projekt jelentősége abban állt, hogy hozzájárult az európai igazságszolgáltatás modernizálásához azzal, hogy elősegítette a kisösszegű követelések hatékonyabb, gyorsabb és átláthatóbb végrehajtását. A projekt eredményei nemcsak a fogyasztók és jogászok számára nyújtanak gyakorlati segítséget, hanem iránymutatást adnak a nemzeti jogalkotóknak az igazságügyi digitalizáció és harmonizáció területén. A Small Claims Analysis Net II (SCAN II) projekt példaértékű kezdeményezés volt az európai igazságszolgáltatási együttműködés és digitalizáció területén. Az általa kidolgozott eszközök és kutatási eredmények hozzájárulnak ahhoz, hogy a határokon átnyúló kisösszegű követelések érvényesítése a jövőben egyszerűbbé, gyorsabbá és átláthatóbbá váljon.

Az elmúlt öt évben a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés területén a legfontosabb jogalkotási eredmények az alábbiak szerint összegezhetők:

- Az iratkézből és bizonyításfelvételről szóló 2020/1784/EU és 2020/1783/EU rendeletek 2022. július 1-jétől alkalmazandók, és bevezették a decentralizált informatikai rendszert, amely gyorsítja a hatóságok közötti kommunikációt.
- A 2022/850/EU rendelettel létrehozott e-CODEX rendszer az elektronikus adatcsere biztonságos keretét biztosítja a bíróságok között.
- A 2023/2844/EU rendelet („digitalizációs rendelet”) 2025. május 1-jétől alkalmazandó, és egységesíti a bíróságok elektronikus kommunikációját, bevezeti az európai elektronikus hozzáférési pontot.
- A 2019/1111/EU rendelet (Brüsszel IIb) 2022 augusztusától hatályos, és jelentősen javította a gyermekelhelyezési és kapcsolattartási ügyek végrehajthatóságát.

A jelen kötet I. részében olyan tanulmányok is helyet kaptak, melyek az Európai Unió határon átnyúló végrehajtást érintő jogalkotási eredményeit

elemzik, alapvetően a Brüsszel IIb rendelet végrehajtást érintő főbb újításainak bemutatásán keresztül. Az ideiglenes számlazárolást elrendelő európai végzés eljárásának létrehozásáról szóló 655/2014/EU Európai Parlamenti és Tanácsi rendelet¹⁵ elemzésére is sor kerül, melynek fókuszában az elmúlt nyolc év magyar jogalkotási és jogalkalmazási tapasztalatainak feltérképezése áll.

4. A digitalizáció hatása a végrehajtási eljárásra

A digitális vagyontárgyak – kriptoeszközök (pl. Bitcoin, stablecoinok), tokenizált értékek (NFT-k), elektronikus pénz, online számlaegyenlegek, domainnevek és egyéb, tisztán elektronikus nyilvántartásban létező eszközök – mára a vagyoni szerkezet szerves részévé váltak. Ezzel párhuzamosan a polgári jogi igények érvényesítése és a bírósági végrehajtás a hagyományos vagyontárgyaknál megszokott megoldásokon túl új eszközöket, eljárásokat és értelmezéseket igényel.

A digitális vagyontárgyak robbanásszerű elterjedése a végrehajtási jog számára új kihívásokat hozott. A decentralizáció, a pseudonimitás (álnévhasználat), a globális transzferálhatóság és a volatilitás (árfolyam változékonysága) a hagyományos végrehajtási eszköztár (lefoglalás, értékesítés) több elemét próbára teszi. Noha az európai jogalkotás a piacsabályozás (pl. MiCAR¹⁶) terén jelentős lépéseket tett, az egyedi végrehajtási eljárások, különösen a pénzkövetelések digitális vagyontárgyakból történő kielégítése tekintetében a részletszabályok elszórtan és nemzeti szinten alakultak ki.

Az Európai Jogi Intézet (European Law Institute, a továbbiakban: ELI) egy független, nonprofit szervezet (székhelye Bécsben található), amelynek célja kutatások kezdeményezése, végzése és elősegítése, ajánlások kidolgozása, valamint gyakorlati útmutatások nyújtása az európai jogfejlesztés területén.

15 AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 655/2014/EU RENDELETE (2014. május 15.) polgári és kereskedelmi ügyekben a tagállamközi követelésbehajtás megkönnyítése érdekében az ideiglenes számlazárolást elrendelő európai végzés eljárásának létrehozásáról. Az Európai Unió Hivatalos Lapja L 189/59, 2014.6.27.

16 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/1114 rendelete (2023. május 31.) a kriptoeszközök piacairól, valamint az 1093/2010/EU és az 1095/2010/EU rendelet, továbbá a 2013/36/EU és az (EU) 2019/1937 irányelv módosításáról

A gazdag és sokszínű jogi hagyományokra építve küldetése az európai jogalkotás javítása és az európai jogi integráció erősítése. Tevékenységével az ELI egy erőteljesebb európai jogi közösség kialakításához kíván hozzájárulni, integrálva a különböző jogi kultúrák eredményeit, támogatva a komparatív ismeretek értékét és valóban páneurópai perspektívát képviselve. Munkája így a jog minden ágát lefedi: anyagi és eljárásjogot, magán- és közjogot egyaránt.¹⁷

Az ELI 2025-ben elfogadott *Principles and Guidance for Enforcement Against Digital Assets*¹⁸ c. dokumentuma a tagállami végrehajtási jogok számára közös elvi keretet kínál a digitális javakra vezetett végrehajtási szabályok kidolgozására. Az alapelvekben érintett főbb tárgykörök:

1. a digitális javak végrehajtásának elvi megengedése;
2. általános és speciális végrehajtási rendelkezések összehangolása;
3. a jogi minősítés és határon átnyúló aspektusok kezelése;
4. arányosság és adekvátság;
5. kötelező információ-feltárás és keresési intézkedések;
6. hozzáférés biztosítása;
7. végrehajtói „*designated wallet*” létrehozása lefoglalt eszközök részére;
8. értébecslés és értékesítés elvei.

A végrehajtási jog nézőpontjából a digitális vagyontárgyak gyűjtőfogalmát meg kell határozni, az ELI digitális eszközökkel szembeni végrehajtásra vonatkozó alapelvei és iránymutatásai alapján e gyűjtőfogalom alatt „olyan, elektronikusan nyilvántartás értendő, amely értéket, jogot vagy jogilag védett érdeket képvisel, és amely ellenőrzés alá vonható”. A végrehajtási jog szempontjából három fogalmi ismerv kiemelése fontos:

¹⁷ Az ELI hivatalos honlapja: <https://www.europeanlawinstitute.eu/>

Az Európai Jogi Intézet (ELI) egy független, demokratikus, tagságon alapuló szervezet, 2011. június 1-jén belga jog alapján „*Association Internationale Sans But Lucratif*” (AISBL) néven alapították meg. Az 1923-ban létrehozott American Law Institute (ALI) tevékenységétől ihletve az ELI hasonló célt szolgál az európai jogi kontextusban, globális összefüggésben összpontosítva az európai jog fejlődésére.

¹⁸ Letölthető: https://www.europeanlawinstitute.eu/fileadmin/user_upload/p_eli/Projects/Access_to_Digital_Assets/ELI_Principles_and_Guidance_for_Enforcement_Against_Digital_Assets.pdf [letöltve: 2025. 10. 10.]

- vagyonérték,
- átruházhatóság,
- azonosítható rendelkezési hatalom felettük.

Az ELI alapelvek szerint a digitális vagyontárgyak a más dolog/egyéb vagyoni érték kategóriába sorolandók és végrehajtásba vonhatók, feltéve, hogy az érintett állam végrehajtási törvénye az ilyen jellegű lefoglalást lehetővé teszi, és a rendelkezési kulcs vagy hozzáférés elérhetővé tehető a végrehajtó számára.¹⁹

A magyar Vht. nem tartalmaz speciális szabályokat a digitális vagyontárgyakra vezetett végrehajtására, ezen szabályok megalkotása a jelenkor nagy kihívásai közzé sorolhatók. Az európai államok többségére jelenleg az jellemző, hogy rendszerint analógia útján történik a digitális vagyontárgyakra vezetett végrehajtás foganatosítása, jellemzően az ingóra vezetett végrehajtás általános vagy valamely speciális szabályát (pl. követelésekre vezetett végrehajtás) alkalmazva. A gyakorlatban a központi kérdés és nehézség a digitális vagyontárgy feletti kontroll megszerzése (pl. privát kulcs) akkor, ha az adós önkéntes együttműködése elmarad.

5. Záró gondolatok

A bírósági végrehajtás rendszere a jogállamiság érvényesülésének kulcsfontosságú pillére. A jogerős bírósági döntések hatékony és méltányos végrehajtása nélkül a jogbiztonság és az igazságszolgáltatás hitelessége nem tartható fenn. Az elmúlt években ugyanakkor világossá vált, hogy a magyar végrehajtási jog, miként az európai gyakorlat is, számos strukturális és dogmatikai kihívással néz szembe. E kötet tanulmányai ezeket a problémákat több aspektusból vizsgálják, a hitelezői és adósi érdekek egyensúlyától kezdve a határon átnyúló végrehajtás jogi nehézségein át a digitalizáció és technológiai innovációk nyújtotta új lehetőségekig.

19 A digitális vagyontárgyak fogalmának meghatározásához kapcsolódó részletes dogmatikai elemzést lásd JUHÁSZ Ágnes: *A digitális vagyontárgyak magánjogi megítélése, különös tekintettel az öröklési jogi rendelkezésekre*; Miskolci Jogi Szemle 2024/3. 61-80. o. és MENYHÁRD Attila: *A technológiai fejlődés hatása az alapjogok érvényesülésére*; Közjegyzők Közlönye 2022/3. 5-22. o.

Jelen bevezető tanulmány egyik legfontosabb következtetése, hogy a hitelezői érdekek elsőbbségének elve és a korlátozott adósvédelem elve nem tekinthető egymást kizáró jogalkotói célkitűzésnek, hanem egymást feltételező jogpolitikai értékek. A végrehajtási jog küldetése éppen abban áll, hogy e kettő között képes legyen dinamikus egyensúlyt teremteni és fenntartani. Az utóbbi évek jogalkotási tendenciái – például a munkabérre vezetett végrehajtás szabályainak módosítása – jól mutatják, hogy a jogalkotó törekszik a méltányossági és szociális szempontok fokozottabb érvényesítésére, ugyanakkor ezzel nem szabad veszélyeztetni a hitelezői igények érvényesíthetőségét sem. A végrehajtási jog elévülésének kérdése e kettősség klasszikus példája: miközben a hatékonyság megköveteli a jog érvényesíthetőségének fenntartását, az adósvédelem szempontjából szükség lehet egy objektív jogvesztő határidő bevezetésére is, amely megakadályozza az „örök adósi” helyzetek kialakulását.

A nemzetközi kitekintés, különösen az Európai Unió tagállamainak összehasonlító elemzése, egyértelműen rámutatott arra, hogy a végrehajtási jog elévülésének és az adósvédelemnek nincs egységes európai mintája. Az egyes tagállamok megoldásai történeti, gazdasági és társadalmi sajátosságokat tükröznek. Mindez megerősíti, hogy a magyar jogfejlődés nem elszigetelt, hanem európai kontextusban is értelmezhető, és a szabályozás finomhangolása során érdemes figyelemmel lenni a külföldi jó gyakorlatokra, különösen az olyan államok tapasztalataira, ahol a végrehajtási jog jogvesztő határidővel is operál. A bolgár és osztrák reformok példája jól szemlélteti, hogy a jogbiztonság és a társadalmi igazságosság követelményei összhangba hozhatók.

A határon átnyúló végrehajtás területén az uniós jogfejlesztés, különösen a SCAN II projekt eredményei, új perspektívát kínálnak a tagállami végrehajtási rendszerek közötti együttműködés javítására. A digitális eszközök és a bloklánc-technológia alkalmazása a végrehajtásban nem csupán technikai modernizációt jelent, hanem az eljárások átláthatóságának, nyomon követhetőségének és hatékonyságának erősítését is. Az uniós jogalkotási trendek – az e-CODEX rendszer, a digitalizációs rendelet vagy a kisösszegű követelések végrehajtásának reformja – mind azt mutatják, hogy a bírósági végrehajtás digitalizációja immár nem jövőbeli, hanem jelenkori feladat.

A digitalizáció és a technológiai fejlődés a végrehajtási jog új dimenzióit nyitja meg. A digitális vagyontárgyak, különösen a kriptoeszközök, tokenizált értékek és egyéb elektronikus javak, a vagyon új formáit jelentik, amelyek végrehajtás alá vonása számos jogértelmezési és gyakorlati problémát vet fel. Az Európai Jogi Intézet által kidolgozott irányelvek és alapelvek előremutatók abban, hogy a tagállamok számára közös fogalmi és technikai keretet kínálnak a digitális eszközök lefoglalásához és értékesítéséhez. Magyarország számára e fejlesztések átvétele és nemzeti szintű implementálása a következő évek egyik kiemelt feladata lehet.

Összességében elmondható, hogy a bírósági végrehajtás fejlődése a jogállamiság egyik legérzékenyebb területe: a jogi formalizmus és az emberi méltóság, a hatékonyság és a szociális igazságosság közötti kényes egyensúlyt kell folyamatosan fenntartania. A jövő kihívásai között a digitalizáció, az adósvédelem megerősítése és a határon átnyúló végrehajtási mechanizmusok harmonizálása egyaránt meghatározó szerepet kap. A kötetben publikált tanulmányok és elemzések nemcsak a jelen problémáira reflektálnak, hanem alapot is kínálnak ahhoz, hogy a magyar végrehajtási jog a következő évtizedben képes legyen korszerű, európai szintű válaszokat adni az új kihívásokra.

Irodalomjegyzék

- GOMBOS Katalin: Bel- és igazságügyi együttműködés; in: NAVRACSICS Tibor – TÁRNOK Balázs (szerk.) *A 2024-es magyar EU-elnökség*; Ludovika Egyetemi Kiadó, Bp. 2024. 363-386. o.
- HIDEG Milán István: *A cég mint végrehajtást kérő – megoldóképletek a bírósági végrehajtási eljárásban, különös tekintettel a koronavírus-járványra*; Gazdaság és Jog 2021/4., 18-21. o.
- JUHÁSZ Ágnes: *A digitális vagyontárgyak magánjogi megítélése, különös tekintettel az öröklési jogi rendelkezésekre*; Miskolci Jogi Szemle 2024/3. 61-80. o.
- LUKÁCS Tamás – MARTONOVICS Bernadett – SCHADL György (szerk.): *Nagykommentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez*. Wolters Kluwer. Bp. 2022.

- MENYHÁRD Attila: *A technológiai fejlődés hatása az alapjogok érvényesülésére; Közjegyzők Közlönye* 2022/3. 5-22. o.
- OSZTOVITS András: *Az irat átvételének megtagadásához való jog határon átnyúló kézbesítés esetén; Nemzetközi Magánjogi Évkönyv* 2023, ORAC Kiadó, Bp. 2023. 160-170. o.
- PLAUSIN Éva: *A végrehajtás arányossága és fokozatossága*; [https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/plausin_eva__a_vegrehajtás_aranyossága_es_fokozatossága\[jogi_forum\].pdf](https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/plausin_eva__a_vegrehajtás_aranyossága_es_fokozatossága[jogi_forum].pdf) [letöltve: 2025. 10. 10.]
- PUSZTAHELYI Réka: *A magánjogi elévülés*; Novotni Kiadó, Miskolc 2015.
- SŐRÉNÉ BATKA Eszter: *Bírósági végrehajtás és arányos szolidaritás: jogi és társadalometikai kérdések*; PhD értekezés, PPKE-BTK, Bp. 2023.
- WOPERA Zsuzsa (szerk.): *Az Európai Unió polgári eljárásjoga*; CompLex Kiadó, Bp. 2007.